

že již ono vědomí může — byť i nemusí — vésti k závěru, že pachatel má též úmysl, přivoditi tento výsledek (viz dřívější judikaturu, která v konkrétních případech již i pouhé vědomí po stránce uvedené, alespoň pokud jde o sesměšňování shledávala postačitelným). Zde však otázka ta nemá rozhodujícího významu, protože rozsudek v důvodech výslovně zjišťuje tendenci obžalované, tedy přímý její úmysl, aby nauku církve katolické u žáků sesměšňovala, a, vytýká-li stížnost po té stránce též zmatek podle §u 281 čis. 5 tr. ř., protože prý rozsudek neuvádí okolností, ze kterých soudí na onen úmysl obžalované, stačí poukázati k tomu, že rozsudek tendenci zmíněnou výslovně odvozuje z výběru čtených epigramů. Tvrdí-li stížnost, že dotyčný náhled soudu vyvrácen jest vlastním jeho zjištěním, že čtení a výklady obžalované vzbudily mezi žáky nevoli, tedy nikoli výsměšnou náladu, dokazuje zjištění to jen, že obžalovaná zamýšleného úspěchu nedosáhla, nikoli též, že ho nezamýšlela. Vše, co jinak stížnost rozvádí, jest pouhým, s hlediska §§ů 258, 288 čis. 3 tr. ř. v rámci zmateční stížnosti nepřipustným brojením proti přesvědčení soudu o úmyslu obžalované, jež proto nepřichází pro soud zrušovací při rozhodování o správnosti rozsudku po stránce právní v úvahu. Budiž proto jen ještě podotčeno, že předpis §§ů 118, 121 ústavní listiny zaručuje ovšem svobodu vědeckého bádání a hlásání jeho výsledků, svobodu svědomí a vyznání, než ani to, ani ono není totožným s úmyslným sesměšňováním nauky církve, v něž ovšem věřiti nebo nevěřiti každému státnímu občanu s hlediska zákona jest volno, a to před nedospělými žáky venkovské obecní školy, kde o hlásání výsledků vědeckého bádání nemůže býti vážně řeči. Tím také vyvrací se výtky stížnosti, že nelze stihati trestně čtení epigramů, když ještě za Rakouska tiskovou censurou bez závady byly propuštěny a veřejně prodávány. Okolnost ta podmiňuje ovšem beztrestnost rozšiřování knihy dle tiskového zákona, nekryje však zneužívání jejího obsahu k účelům v trestním zákoně trestem ohroženým. A má-li stížnost za to, že okolnost ta vzbuditi musí alespoň v osobě práv nezalé omyl v příčině subjektivní přičitatelnosti viny, stačí poukázati na vyvrácení výtky k tomu, že jednak dotyčný omyl obžalované není v rozsudku zjištěn, jednak šlo by o omyl právní ve smyslu §u 3 tr. zák., který pachatele vůbec neomlouvá.

Čís. 1594.

Zákon na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čis. 50 sb. z. a n.

K pojmu »vážného znepokojení obyvatelstva« se nevyžaduje, by rozšiřováním zprávy vyvolána byla přímo panika, nýbrž stačí již vyvolání nelibého stavu představou zla, jež dle rozšiřované zprávy v obyvatelstvu (v jeho části) má vzniknouti.

Po stránce objektivní vyžaduje skutková podstata přestupku §u 18 čis. 1 zákona objektivní nepravdivost zprávy; po stránce subjektivní jest nerozhodno, zda pachatel považuje zprávu za pravdivou, či má-li pochybnosti o pravdivosti její, nýbrž, rozhodným jest jedině, zda měl dostatečné důvody, aby ji měl za pravdivou.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1924, Zm II 64/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudky okresního soudu v Olomouci ze dne 21. srpna 1923 a krajského soudu v Olomouci ze dne 22. listopadu 1923, pokud byl jimi obžalovaný sprostěn z obžaloby pro přestupek §u 18 čís. 1 zák. na ochranu republiky, porušen byl zákon.

D ů v o d y:

V čísle 87. ze dne 14. dubna 1923 časopisu »Československý denník« uveřejněn byl článek pod nadpisem »Ještě úpadek banky Bohemie«, v němž uvedena jest mezi jiným zpráva, že se chystá obžaloba na ministra spravedlnosti pro zločin zpronevěry. V trestním řízení, zahájeném u krajského soudu v Olomouci proti odpovědnému redaktoru Ladislavu H-ovi pro přečin podle §u 18 čís. 2 zák. na ochranu republiky dovolával se obviněný své nepřítomnosti na místě redakce, jež mu bránila konati redaktorské povinnosti. Spisy postoupeny okresnímu soudu v Olomouci k jednání proti Ladislavu H-ovi pro přestupek zanedbání povinné péče podle článku III. čís. 1 zák. ze dne 15. října 1868, čís. 142 ř. zák. Rozsudkem tohoto soudu ze dne 21. srpna 1923 sprostěn byl obžalovaný Ladislav H. dle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby, že jako odpovědný redaktor zmíněného časopisu opominul povinnou péči, při jejímž použití by k uveřejnění článku »Ještě úpadek banky Bohemie«, obsahujícího skutkovou podstatu přečinu podle §u 18 čís. 1 zák. na ochranu republiky nebylo došlo. Soud nenabyl dle důvodů přesvědčení o tom, že obsah článku opodstatňoval skutkovou podstatu onoho přečinu, ježto obžalovaný nemusil si býti vědom toho, že zpráva, došlá do redakce, nezakládá se na pravdě a též obsah zprávy není dle názoru soudu způsobilým, znepokojiti obyvatelstvo. Odvolání veřejného obžalobce co do viny bylo rozsudkem krajského jako odvolacího soudu v Olomouci zamítnuto jako neodůvodněné a byl rozsudek prvé stolice, »poukazujíc na úplně správné důvody napadeného rozsudku«, potvrzen. Rozsudky obou stolic porušen jest zákon. Uvážiti jest, že jde o zprávu, že na ministra spravedlnosti chystá se obžaloba pro zločin zpronevěry. Musí býti tedy uvažováno nejen o tom, o jaký delikt jde, nýbrž též, komu delikt kladen jest za vinu. Jde o zprávu, obviňující ministra spravedlnosti ze zločinu zpronevěry. Poměr právní, v jakém jest ministr spravedlnosti po zákonu k justici ve své funkci zákonného a ústavně odpovědného šéfa veřejné obžaloby, propůjčuje obvinění zvláštní závažnosti, neboť rozšíření takové nepravdivé zprávy, že na ministra spravedlnosti chystá se obžaloba pro zločin zpronevěry, jest způsobilé otrástiti obecnou důvěrou v právní ochranu a právní řád a tedy vážně znepokojiti obyvatelstvo. Pakliže soudy přes to vyslovily, že »sdělení, že na ministra spravedlnosti podána bude obžaloba pro zločin zpronevěry není takového rázu, že by obyvatelstvo mohlo tím býti uvedeno do vážného nepokoje«, vyplývá z toho, že nesprávně pojímají tento předpoklad skutkové podstaty §u 18 čís. 1 zák. na ochranu republiky, vyžadující zřejmě vědomí pachatelovo, že rozšiřováním zprávy vyvolá přímo paniku. Byl i zákon,

mluvě o »vážném« znepokojení, má ovšem na zřeteli znepokojení opravdové, většího stupně, vyplývá nicméně již z použití pouhého výrazu »znepokojiti«, že nejde o přímé zděšení, nýbrž že stačí již vyvolání nelibého stavu představou zla, jež dle rozšiřované zprávy v obyvatelstvu (v jeho části) vzniknouti má (Milota, pozn. 2 a) k §u 18 zák. na ochr. rep.). Že však tento nelibý stav u vyšším stupni zprávou, jež tuto byla rozšiřována, vyvolán býti může, ba musí, nemůže býti dle toho, co uvedeno pochybným a, popírají-li to rozsudky, dospívající tak k výroku sprostředujícímu, porušují výrokem svým hmotný zákon v ustanovení §u 18 čís. 1 zák. na ochranu republiky. V témže ustanovení porušují však sprostředující rozsudky zákon, pokud se opírá o úvahu, že nemusil si býti obžalovaný redaktor vědom toho, že jde o zprávu nepravdivou. Zákon po objektivní stránce vyžaduje ovšem objektivní nepravdivost zprávy, než po subjektivní stránce jest úplně nerozhodno, zda pachatel považuje ji za pravdivou, či má-li nějaké pochybnosti o pravdivosti zprávy, nýbrž rozhodným jest jedině, zda měl dostatečné důvody, aby ji měl za pravdivou. To jasně vysvětluje jak ze znění §u 18 čís. 1 (slova »již pokládati za pravdivou nemá dostatečných důvodů«), tak zvláště z ustanovení čís. 3 téhož paragrafu, podle něhož pachatel trestá se přísněji, věděl-li, že zpráva jest nepravdivou.

Čís. 1595.

Křivé svědectví před bezpečnostním úřadem neb ucházení se o ně jest přestupkem podvodu podle §§ů 205, 461 tr. zák., pro něž platí všechny předpoklady §u 199 a) tr. zák., pokud nemají významu jen pro zločinnou kvalifikaci činu.

(Rozh. ze dne 5. dubna 1924, Kr II 545/23.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 24. srpna 1923, pokud jím stěžovatel byl uznán vinným přestupkem podvodu podle §u 461 tr. zák. a napadený rozsudek potvrdil s tou opravou, že se obžalovaný dopustil činem, jímž byl odsuzujícím výrokem uznán vinným, přestupku nedokonaného svádění k přestupku podvodu podle §§ů 9, 461 tr. zák. a nikoliv přestupku podvodu podle §u 461 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Po věcné stránce (čís. 9 a) po případě 10 — správně jen 9 a) §u 281 tr. ř. dovozuje stížnost, že jednání obžalovaného, jak je zjišťuje rozsudek, nenaplnuje skutkové podstaty přestupku podvodu. Dle rozsudku prý se stěžovatel ucházel u K-a pouze o to, aby požádal četníky, by mu vydali zabavené revolvery. I kdyby byl K. při své intervenci u četnictva tvrdil proti pravdě, že chtěl u obžalovaného koupiti nějaké browningy, nebylo by jeho tvrzení způsobilé zmaření nebo ztížení trestní stíhání neb usvědčení stěžovatelovo, poněvadž se nejednalo o podloudný dovoz zbraní z Německa, nýbrž o dovolený prodej v tuzemsku a podezření proti obžalovanému bylo neodůvodněné. Avšak zmateční stížnost